

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie XII./2018
Senát IV

Nález:

spisová značka	IV. ÚS 47/2018
populárny názov	Výklad podania podľa obsahu
sudca spravodajca	Ludmila Gajdošíková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	22.11.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov § 36 ods. 2
analytická právna veta	Exekučný súd je povinný posudzovať každé podanie podľa jeho obsahu. Pojem žaloba je exekučný súd povinný vykladať podľa povahy veci ako návrh na vykonanie exekúcie, námietky proti exekúcii, návrh na zastavenie exekúcie a návrh na odklad exekúcie. Opačný postup by znamenal rezignáciu na poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti a na zabezpečenie spravodlivej ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov konania, čoho právny dôsledkom by za určitých okolností mohlo byť odopretie súdneho preskúmania námietok účastníka konania a tým odopretie súdnej ochrany, ktorá je ústavnoprávnou garanciou ochrany základných práv a slobôd zakotvených v ústave.
skutkový stav a základné fakty	Napadnutým uznesením okresný súd schválil príklep udelený súdnym exekútorom na dražbe bytu vo vlastníctve sťažovateľov ako povinných a podielu na spoločných častiach a zariadeniach bytového domu a spoluvlastníckeho podielu sťažovateľov k pozemku 12. júna 2017 v prospech vydražiteľky, ktorá urobila najvyššie podanie. V roku 2013 bolo okresným súdom vydané poverenie na vykonanie exekúcie na sumu 2 725,14 eur. Sťažovatelia po začatí exekučného konania vymáhaný záväzok čiastočne uhradili, na základe čoho exekútor vydal potvrdenie o čiastočných úhradách z 8. júla 2014, v ktorom uviedol, že sťažovatelia uhradili 608 eur. Exekútor 16. marca 2017 vydal upovedomenie o exekúcii formou predaja nehnuteľnosti, v ktorom uviedol, že výška vymáhanej istiny bola 2 067,14 eur. Nehnuteľnosť bola znalcom ohodnotená na 18 300 eur. Dražba bola vykonaná 12. júna 2017. Zároveň exekútor začal vykonávať exekúciu aj formou zrážky z príjmu. Ešte 7. júna 2017 doručili sťažovatelia na okresný súd podanie nazvané „žaloba na ochranu vlastníka pred vykonaním nezákonnej exekúcie“, ktorá obsahovala námietky proti exekúcii. Okresný súd toto podanie vyhodnotil ako samostatný návrh vo veci samej a preto o ňom v predmetnom konaní nekonal.

<p>z odôvodnenia</p>	<p>V rámci preskúmania opodstatnenosti námietok sťažovateľov ústavný súd považoval za relevantné, že v sťažnosti poukazujú na ich podanie zo 7. júna 2017 označené ako „Žaloba na ochranu vlastníka pred vykonaním nezákonnej exekúcie“. Predmetné podanie doručili sťažovatelia aj exekútorovi, ktorý ho 12. júna 2017 predložil okresnému súdu ako exekučnému súdu s návrhom, aby okresný súd „podanie posúdil a vo veci rozhodol“.</p> <p>Na prípise exekútora je rukou napísaný úradný záznam: „Podanie č. 1. 12 je samostatným podaním vo veci samej dňa 8. 6. 2017 pod sp. zn. 15 C 42/2017.“</p> <p>Podľa § 9a ods. 1 Exekučného poriadku ak to povaha veci nevyklučuje, v konaní podľa tohto zákona sa primerane použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku.</p> <p>Podľa § 9a ods. 3 Exekučného poriadku na účely tohto zákona sa pojem žaloba podľa povahy veci vykladá ako návrh na vykonanie exekúcie, námietky proti exekúcii, návrh na zastavenie exekúcie a návrh na odklad exekúcie.</p> <p>Podľa § 124 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) každé podanie sa posudzuje podľa jeho obsahu.</p> <p>Okresný súd ako exekučný súd bol povinný posudzovať každé podanie podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP), zároveň bol povinný pojem žaloba podľa povahy veci vykladať ako návrh na vykonanie exekúcie, námietky proti exekúcii, návrh na zastavenie exekúcie a návrh na odklad exekúcie (§ 9a ods. 3 Exekučného poriadku). Vychádzajúc z uvedených ustanovení, právny záver okresného súdu – vyjadrený v rukou napísanom úradnom zázname – že ide o samostatné podanie vo veci samej, vedené okresným súdom pod sp. zn. 15 C 42/2017, je arbitrárny (svojoľný). V kontexte s touto skutočnosťou nemožno za ústavne súladný považovať ani ďalší postup okresného súdu, ktorý v napadnutom uznesení rozhodoval o schválení príklepu udeleného na dražbe konanej 12. júna 2017 bez toho, aby najskôr rozhodol o podaní sťažovateľov ako povinných.</p> <p>V prejednávacom prípade je zrejmé, že v čase doručenia návrhu na vykonanie exekúcie, t. j. 30. apríla 2013, bola výška vymáhanej istiny 2 725,14 € s príslušenstvom. Okresný súd udelil exekútorovi poverenie na vymoženie predmetnej istiny 2 725,14 € s príslušenstvom. Z argumentácie sťažovateľov a tiež zo spisu okresného súdu vyplýva, že exekútor viedol exekúciu zrážkami zo mzdy a z iných príjmov [§ 63 ods. 1 písm. a) Exekučného poriadku] a tiež predajom nehnuteľnosti [§ 63 ods. 1 písm. e) Exekučného poriadku]. Exekútor vydal 16. marca 2017 upovedomenie o začatí exekúcie formou predaja nehnuteľnosti, pričom z argumentácie sťažovateľov vyplýva, že v tom čase bola výška istiny 2 067,14 € v dôsledku čiastočnej úhrady v sume 608 €.</p> <p>Podľa § 63 ods. 2 Exekučného poriadku ak ide o vykonanie exekúcie na vymoženie peňažnej pohľadávky, ktorá bez príslušenstva ku dňu doručenia návrhu na vykonanie exekúcie neprevyšuje 2 000 eur (ďalej len „drobné exekúcie“), nemožno exekúciu vykonať predajom nehnuteľnosti, v ktorej má povinný hlásený trvalý pobyt alebo prechodný pobyt podľa osobitného predpisu; právo zriadiť exekučné záložné právo na nehnuteľnosť tým nie je dotknuté. Za drobnú exekúciu sa nepovažuje exekúcia na vymoženie pohľadávky na výživnom.</p> <p>Podľa § 63 ods. 3 Exekučného poriadku exekúciu predajom nehnuteľnosti, v ktorej má povinný prihlásený trvalý pobyt alebo prechodný pobyt podľa odseku 2, možno vykonať výnimočne na základe schválenia súdu, ak sú voči povinnému vedené viaceré exekúcie, v ktorých sa vymáhajú pohľadávky prevyšujúce v súhrne 2 000 eur a exekútor preukáže, že peňažná pohľadávka nemôže byť vymožená iným spôsobom. Návrh na schválenie predaja nehnuteľnosti podľa prvej vety môže podať exekútor, ktorý ako prvý v poradí na nehnuteľnosti zriadil</p>
-----------------------------	---

exekučné záložné právo a na základe jeho písomného súhlasu aj exekútor, ktorého exekučné záložné právo bolo zriadené neskôr.

Podľa § 64 Exekučného poriadku spôsob vykonania exekúcie určí exekútor, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 167 a § 172). Spôsob vykonania exekúcie určí exekútor tak, aby bol primeraný vymáhanej povinnosti a aby hodnota zabezpečeného majetku povinného zodpovedala hodnote vymáhanej povinnosti.

Podľa § 65 Exekučného poriadku exekútor môže vykonať exekúciu v jednom exekučnom konaní aj niekoľkými spôsobmi. V prípade zjavného nepomeru vymáhanej povinnosti a hodnoty zabezpečeného majetku povinného je exekútor, po preukázaní dostatočného zabezpečenia vymáhanej povinnosti majetkom zo strany povinného a na jeho žiadosť, povinný odblokovať zabezpečený majetok v prevyšujúcej časti.

Ústavný súd konštatuje, že aj citované ustanovenia Exekučného poriadku je potrebné vykladať predovšetkým materiálne, t. j. s ohľadom na ich zmysel a účel. Každé ustanovenie je potrebné vykladať aj v spojení s inými ustanoveniami Exekučného poriadku a tiež s prihliadnutím na všetky relevantné skutkové okolnosti veci. V tomto smere je potrebné zdôrazniť povinnosť exekútora určiť taký spôsob vykonania exekúcie, ktorý bude primeraný vymáhanej povinnosti, a prihliadnuť na ekvivalenciu hodnoty zabezpečeného majetku a hodnoty vymáhanej povinnosti (§ 64 Exekučného poriadku).

V prerokúvanej veci sťažovatelia po začatí konania vymáhanú povinnosť čiastočne uhradili – podľa potvrdenia exekútora o čiastočných úhradách z 8. júla 2014 vo výške 608 €. Exekútor v uvedenom potvrdení okrem iných uviedol, že sťažovatelia „platia dlžnú sumu po splátkach vo výške 100 Eur mesačne“. Okrem toho exekútor nariadil 20. marca 2017 aj exekúciu záškami z mzdy a z iných príjmov – pričom sa mala zrážať suma 49,22 € mesačne z dôchodku sťažovateľa. Z predložených podkladov a podaní exekútora doručených okresnému súdu nemožno jednoznačne určiť, kedy Sociálna poisťovňa začala zrážať uvedenú sumu z dôchodku sťažovateľa. V podaní z 12. júna 2017 (č. l. 11 súdneho spisu) súdny exekútor uviedol, že „Soc. Poisťovňa začala zášky z dôchodku povinného až 09. 06. 2017 a to vo výške 49,22 Eur. Samotné financie sa nachádzajú stále v depozite Soc. Poisťovne a až prijatím na účet sa považuje pohľadávka za uhradenú.“ V žiadosti o schválenie príklepu z 18. júla 2017 exekútor uviedol, že k exekúcii predajom nehnuteľnosti pristúpil „v čase, keď obaja povinní porušili splátkový kalendár a s novým splátkovým kalendárom už oprávnený nesúhlasil. V čase vykonania dražby, teda dňa 12. 06. 2017 istina na vymoženie predstavovala sumu 2 029,14 Eur, nie menšiu (povinní zrejme nevedeli spočítať a prehliadli dátum odkedy Soc. Poisťovňa začne vykonávať zášky z dôchodku – až od 16. 06. 2017)“. Sťažovatelia predložili ako prílohu sťažnosti list Sociálnej poisťovne č. 470 403 7420 z 2. mája 2017, v ktorom Sociálna poisťovňa uviedla, že exekútor vydal 20. marca 2017 príkaz na začatie exekúcie záškami z dôchodku sťažovateľa s tým, že na „úhradu vymáhanej pohľadávky začneme zrážať od 16. júna 2017 predbežne do 15. júla 2023 49,22 EUR mesačne“. Z uvedeného je zrejmé, že exekútor viedol aj exekúciu záškami z mzdy a z iných príjmov, čo indikuje, že v rámci šetrenia pomerov sťažovateľov ako povinných v exekučnom konaní exekútor zistil, že sťažovateľ mal príjem z dôchodku, pričom možno z tohto príjmu zrážať určitú sumu. Uvedené skutočnosti vyplývajú aj z podania sťažovateľov zo 7. júna 2017.

Sťažovatelia v podaní zo 7. júna 2017 namietali neprimeranosť exekúcie predajom nehnuteľnosti k vymáhanej povinnosti.

Okresný súd vo vyjadrení zákonného sudcu uviedol, že OTP Banka Slovensko, a. s., si ako záložný veriteľ prihlásila do dražby pohľadávku vo výške 14 351,98 € a z podaní exekútora tiež vyplýva, že oprávnený si prihlásil ďalšiu pohľadávku vo výške 6 511,83 €.

	<p>V kontexte s uvedenými skutočnosťami sa javí byť relevantné, že z dostupných podkladov možno urobiť záver, že ďalšie prihlásené pohľadávky neboli judikované, neexistoval právoplatný a vykonateľný exekučný titul. Uvedená skutočnosť nebráni prihláseniu pohľadávky do exekučného konania a ani zaradeniu takejto pohľadávky do rozvrhu. „Exekučný poriadok neustanovuje ako podmienku zaradenia pohľadávky do rozvrhu, aby pohľadávka bola vykonateľná, t. j. priznaná exekučným titulom. Opačný právny názor vyjadrený v spomenutom rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 171/2006 považujeme za nesprávny, nemá oporu v žiadnom ustanovení právneho predpisu. Do rozvrhu možno prihlásiť každú splatnú pohľadávku. Ak sa povinný alebo veriteľ povinného domnieva, že prihlásená pohľadávka neexistuje, má možnosť obrany formou zapretia pohľadávky (§ 162 EP).“ (Števček, M., Ficová, S., Tomašovič, M., Kotrecová, A. a kol.: Exekučný poriadok. Komentár. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2015, komentár k § 157 Exekučného poriadku, citované z www.beck-online.cz, pozn.). Sťažovatelia k sťažnosti priložili rozsudok okresného súdu č. k. 6 Csp 77/2016-102 z 5. mája 2017, ktorým žalobu OTP banka Slovensko, a. s., o zaplatenie sumy 14 351,98 € s príslušenstvom proti sťažovateľom zamietol. S prihladením na uvedené ústavný súd podotýka, že požiadavka podľa § 64 Exekučného poriadku by mala byť podľa možnosti naplnená v každej fáze vykonávania exekúcie.</p> <p>V prerokúvanej veci – vychádzajúc z uvedených skutočností – ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd postupom pri posúdení podania sťažovateľov zo 7. júna 2017 nepostupoval podľa § 9a ods. 3 Exekučného poriadku a § 124 ods. 1 CSP, čím rezignoval na poskytnutie materiálnej ochrany zákonosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Právnym dôsledkom takéhoto postupu okresného súdu bolo odopretie súdneho preskúmania námietok sťažovateľov, a tým odopretie im súdnej ochrany, ktorá je ústavnoprávnou garanciou ochrany základných práv a slobôd zakotvených v ústave. V kontexte s uvedeným postupom okresného súdu nemožno za ústavne akceptovateľné považovať ani napadnuté uznesenie okresného súdu zo 6. novembra 2017 o schválení príklepu exekútora udeleného na dražbe 12. júna 2017, do ktorého okresný súd tento ústavnoprávny rozmer ochrany základných práv a slobôd nepremietol. Ústavný súd preto rozhodol, že okresný súd napadnutým uznesením zo 6. novembra 2017 porušil základné právo sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).</p> <p><u>Ústavný súd Slovenskej republiky:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Základné právo sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Komárno sp. zn. 5 Er 695/2013 zo 6. novembra 2017 porušené bolo. 2. Uznesenie Okresného súdu Komárno sp. zn. 5 Er 695/2013 zo 6. novembra 2017 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Komárno na ďalšie konanie. 3. Okresný súd Komárno je povinný sťažovateľom uhradiť trovy konania do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. 4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd Slovenskej republiky: IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 351/2010, I. ÚS 306/2010, IV. ÚS 210/04</p> <p>Ústavný súd Českej republiky: III. ÚS 150/99</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	<p>zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov</p>

	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu dražba exekúcia-exekučné konanie arbitrážnosť exekúcia-exekútor podanie-písomné výklad (interpretácia)-formalistický výklad (interpretácia)-ústavne konformný

spisová značka	IV. ÚS 333/2018
populárny názov	Porušenie zásady perpetuatio fori
sudca spravodajca	Ľudmila Gajdošíková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	15.11.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 38 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Záver, ku ktorému najvyšší súd izolovanou aplikáciou a výkladom § 491 ods. 1 v spojení s § 10 a § 11 SSP a s prihliadnutím na § 491 ods. 2 druhú vetu SSP dospel (možnosť „zmeny vecnej príslušnosti súdu“ v konaniach o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy začatých počas platnosti a účinnosti Občianskeho súdneho poriadku), nerešpektuje požiadavku systematického výkladu Správneho súdneho poriadku. Najvyšší súd sa nezaoberal výkladom a aplikáciou ustanovenia, ktoré ustanovuje zachovanie právnych účinkov úkonov vykonaných pred dňom nadobudnutia účinnosti novej právnej úpravy, a neprihliadol na všeobecne akceptovanú zásadu trvania príslušnosti súdu obsiahnutej v úvodných častiach oboch procesných kódexov, čo spôsobuje arbitrážnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v rozpore so zárukami vyplývajúcimi zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka sa žalobou doručou najvyššiemu súdu 5. apríla 2016 domáha preskúmania zákonnosti rozhodnutia Národnej banky Slovenska z 8. marca 2016 v spojení s upovedomením z 1. októbra 2015. Najvyšší súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že vec postupuje Krajskému súdu v Bratislave. Podľa názoru sťažovateľky však bol na konanie príslušný najvyšší súd. Správna žaloba bola najvyššiemu súdu doručená pred nadobudnutím účinnosti nových súdoprocených kódexov, teda ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku. Podľa "starej" úpravy obsiahnutej v OSP bol na konanie vo veci príslušný najvyšší súd. Avšak Správny súdny poriadok obsahoval v § 491 ods. 2 intertemporálne ustanovenie, podľa ktorého "ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona, ak by boli v neprospech žalobcu, ak je ním fyzická osoba alebo právnická osoba". Podľa SSP by na konanie vo veci bol príslušný krajský súd. Najvyšší súd, presvedčený o aplikabilite SSP na predmetné konanie, už po nadobudnutí účinnosti SSP preto postúpil vec Krajskému súdu v Bratislave. Kľúčovou v argumentácii najvyššieho súdu aj sťažovateľky bola otázka prospechu žalobcu (sťažovateľky). Najvyšší súd videl prospešnosť novej úpravy pre žalobcu v skutočnosti, že SSP zavádza dvojinštančnosť konania zavedením

	<p>preskúmateľnosti prvoinštančného rozhodnutia v rámci kasačnej sťažnosti. Naopak, sťažovateľka práve v tomto videla svoj neprospech, pretože by sa podľa jej argumentácie takto predĺžilo konanie, čím by zároveň došlo k oddialeniu nastolenia stavu právnej istoty právoplatným meritórnym rozhodnutím.</p> <p>Spornou otázkou medzi sťažovateľkou a najvyšším súdom sa tak stalo to, ktorý procesnoprávny kódex sa na posúdenie otázky príslušnosti použije. Ústavný súd však videl podstatu problému inde, a to v zásade perpetuatio fori, ktorou sa riadi OSP aj SSP.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>V napadnutom uznesení najvyšší súd po citácii § 491 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“ alebo „Správny súdny poriadok“), podľa ktorého ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, a citácií § 10 a § 11 SSP, ktoré upravujú vecnú príslušnosť krajských súdov a najvyššieho súdu, uzavrel, že predmetná vec nepatrí do „takto vymedzenej vecnej príslušnosti najvyššieho súdu“, a preto ju v zmysle § 18 ods. 2 SSP v spojení s § 13 ods. 1 SSP postúpil krajskému súdu ako súdu vecne a miestne príslušnému.</p> <p>Najvyšší súd na potvrdenie správnosti svojho rozhodnutia v odôvodnení napadnutého uznesenia ďalej uviedol: „Najvyšší súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z ustanovenia § 491 ods. 2 druhej vety SSP, podľa ktorého, ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona, ak by boli v neprospech žalobcu, ak je ním fyzická osoba alebo právnická osoba. Najvyšší súd dospel pritom k záveru, že rozhodovanie o vecnej príslušnosti v danej veci podľa ustanovení SSP nie je v neprospech žalobcu, lebo žalobca bude mať v ďalšom konaní možnosť podať proti rozhodnutiu krajského súdu kasačnú sťažnosť podľa § 438 a nasl. SSP, o ktorej rozhoduje Najvyšší súd Slovenskej republiky, a teda konanie o správnej žalobe žalobcu bude dvojinštančné, namiesto pôvodne jednoinštančného.“</p> <p>Ústavný súd v úvode konštatuje, že už obdobnou ústavnou sťažnosťou sa zaoberal v rozhodnutiach sp. zn. II. ÚS 202/2017 z 25. júla 2017 a sp. zn. II. ÚS 283/2017 zo 6. októbra 2017, pričom nemá dôvod sa od tam uvedených záverov odchyľovať, a preto na ne odkazuje.</p> <p>Príslušnosť súdu ustanovuje zákon, ktorý nepriamo určuje aj osobu zákonného sudcu. V zmysle § 11 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) platného a účinného v čase podania žaloby najvyššiemu súdu (5. apríla 2016) sa konanie uskutočňuje na súde, ktorý je vecne a miestne príslušný; príslušnosť sa určuje podľa okolností, ktoré tu sú v čase začatia konania, a trvá až do jeho skončenia. Uvedené ustanovenie vyjadruje zásadu perpetuatio fori spočívajúcu v trvaní súdnej príslušnosti raz určenej až do skončenia konania bez ohľadu na neskoršie zmeny okolností, ktoré sú inak pre určenie príslušnosti rozhodné; výnimky z tejto zásady upravuje zákon (porovnaj tiež R 3/1980).</p> <p>Na príslušnosť správneho súdu ako na procesnú podmienku konania sa aj v súlade s novou právnou úpravou obsiahnutou v § 9 ods. 1 SSP vzťahuje zásada perpetuatio fori, podľa ktorej sa skutkové okolnosti významné pre príslušnosť správneho súdu zisťujú z návrhu na začatie konania (resp. žaloby) k momentu začatia konania, teda k momentu doručenia návrhu (resp. žaloby) súdu, pričom takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania (§ 31 SSP).</p> <p>K nevyhnutnému predpokladu na vydanie meritórneho rozhodnutia patrí nepochybne príslušnosť súdu, ktorej založenie a trvanie sa tak podľa „starej“, ako aj „novej“ právnej úpravy riadi všeobecne akceptovanou zásadou perpetuatio fori obsiahnutou v úvodných častiach procesných kódexov regulujúcich príslušnosť súdov (§ 9 ods. 1 SSP, obdobne § 11 ods. 1 OSP). Stret „novej“ a „starej“ právnej úpravy riešia tzv. intertemporálne ustanovenia, ktoré v</p>

§ 491 ods. 1 SSP ustanovuje ako generálne pravidlo okamžitú použiteľnosť a aplikáciu ustanovení Správneho súdneho poriadku aj na konania začaté za platnosti a účinnosti Občianskeho súdneho poriadku. V nadväzujúcom § 491 ods. 2 prvej vety SSP sa režim vzájomného spolupôsobenia skoršieho práva a neskoršieho práva upravuje výslovným ustanovením zachovania právnych účinkov úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti Správneho súdneho poriadku, pričom sa dotýka tak úkonov samotného súdu, ako aj úkonov účastníkov konania.

Aj napriek absencii výslovného ustanovenia zásady *perpetuatio fori* v prechodných ustanoveniach Správneho súdneho poriadku (na rozdiel od § 470 ods. 4 Civilného sporového poriadku) bude jej uplatnenie v konaniach začatých pred dňom nadobudnutia účinnosti Správneho súdneho poriadku predurčené práve výkladom § 491 ods. 2 prvej vety SSP (m. m. II. ÚS 202/2017, II. ÚS 283/2017).

K právnym účinkom, ktoré má na mysli citované ustanovenie Správneho súdneho poriadku, patria tak právne účinky spojené s podaním žaloby, a to v konkrétnych okolnostiach veci sťažovateľky podanie žaloby najvyššiemu súdu, a síce začatie konania o žalobe proti rozhodnutiu Národnej banky Slovenska č. GUV-308/2016 z 8. marca 2016 v spojení s upovedomením č. ODT-4547/2015-3 z 1. októbra 2015 podľa § 247 a nasl. OSP a založenie a trvanie vecnej príslušnosti najvyššieho súdu v tejto veci (§ 11 ods. 1 OSP), ako aj posúdenie vlastnej príslušnosti v rámci skúmania podmienok konania zo strany samotného najvyššieho súdu po podaní žaloby.

Záver, ku ktorému najvyšší súd izolovanou aplikáciou a výkladom § 491 ods. 1 v spojení s § 10 a § 11 SSP a s prihliadnutím na § 491 ods. 2 druhú vetu SSP dospel (možnosť „zmeny vecnej príslušnosti súdu“ v konaniach o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov začatých počas platnosti a účinnosti Občianskeho súdneho poriadku), požiadavku systematického výkladu Správneho súdneho poriadku nerešpektuje. Najvyšší súd sa predovšetkým nezaoberal výkladom a aplikáciou ustanovenia, ktoré ustanovuje zachovanie právnych účinkov úkonov vykonaných pred dňom nadobudnutia účinnosti novej právnej úpravy, a neprihliadol na všeobecne akceptovanú zásadu trvania príslušnosti súdu obsiahnutej v úvodných častiach oboch procesných kódexov, čo spôsobuje arbitrárnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v rozpore so zárukami vyplývajúcimi zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. II. ÚS 202/2017, II. ÚS 283/2017).

Záver ústavného súdu o arbitrárnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nemôže spochybniť ani argumentácia najvyššieho súdu o prípadnom zlepšení postavenia účastníka konania, na prospech ktorého je uplatnenie „novej právnej úpravy“, ktorá zavádza dvojnásťnosť v konaní, a tým aj možnosť podania kasačnej sťažnosti. Ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach prerokúvanej veci tak argument o zlepšení postavenia účastníka konania nemôže predstavovať nosnú časť argumentácie, ktorou najvyšší súd odôvodňuje nerešpektovanie všeobecne uznanéj zásady *perpetuatio fori*.

V okolnostiach prerokúvanej veci bolo nevyhnutné, aby výklad a aplikácia práva zo strany najvyššieho súdu boli v súlade so základným účelom základného práva na zákonného sudcu, ktorým je zabrániť tomu, aby súd, ktorý má konkrétnu vec prerokovať a rozhodnúť o nej, bol obsadený spôsobom, ktorý by sa dal označiť za svojvoľný alebo prinajmenšom za účelový (k účelu základného práva na zákonného sudcu pozri napr. IV. ÚS 479/2013). Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pri ktorom absentuje systematický výklad ustanovení Správneho súdneho poriadku a ktorý obchádza všeobecne uznanú zásadu *perpetuatio fori*, je podľa názoru ústavného súdu za hranicou ústavnej udržateľnosti, keďže výklad a aplikácia príslušných ustanovení Správneho súdneho poriadku najvyšším súdom v napadnutom konaní popiera zároveň

	<p>základný účel základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Pri uplatňovaní základného práva na zákonného sudcu správnymi súdmi totiž neprichádza do úvahy jeho zužujúci výklad a ani také interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho arbitrárne (svojvoľné) obmedzenie či dokonca popretie.</p> <p><u>Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:</u></p> <p>1. Základné právo obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s. v konkurze, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základné právo na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 SŽ 6/2016 zo 4. októbra 2016 porušené boli.</p> <p>2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 SŽ 6/2016 zo 4. októbra 2016 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.</p> <p>3. Obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s. v konkurze, priznáva náhradu trov právneho zastúpenia.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	<p>Ústavný súd Slovenskej republiky: II. ÚS 202/2017, II. ÚS 283/2017, IV. ÚS 479/2013</p> <p>Najvyšší súd Československej socialistickej republiky: R 3/1980</p>
súvisiace právne predpisy	<p>zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov</p>
klúčové slová	<p>práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu intertemporalita práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na zákonného sudcu Správny súdny poriadok práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces príslušnosť-perpetuatio fori (trvanie príslušnosti súdu) výklad (interpretácia) príslušnosť-vecná</p>

Uznesenie:

spisová značka	IV. ÚS 494/2018
populárny názov	Preskúmateľnosť dohľadových aktov správneho orgánu
sudca spravodajca	Ladislav Orosz
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	13.09.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	V správnom súdnictve možno podať správnu žalobu len proti takým mocenským

	<p>aktivitám verejnej správy, ktoré zasahujú do subjektívnych práv a oprávnených záujmov adresáta ich výkonu. Predmetom preskúmania v rámci správneho súdnictva môžu byť aj individuálne správne akty orgánov verejnej správy, ktoré nemajú formálne náležitosti rozhodnutia, avšak len za predpokladu, že sa nimi právne záväzným spôsobom zakladajú, menia alebo rušia práva a povinnosti účastníka administratívneho konania alebo sa ich priamo dotýkajú. Pri správe o zistenej nezrovnalosti a žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov ide o uplatnenie oznamovacieho oprávnenia orgánu verejnej správy v rámci výkonu dohľadových kompetencií, nie však v rámci výkonu vrchnostenských rozhodovacích kompetencií.</p> <p>Žiadosť riadiaceho orgánu adresovaná prijímateľovi podľa § 27a ods. 1 zákona č. 528/2008 Z. z. o vrátenie poskytnutého príspevku alebo jeho časti nie je teda zavŕšením procesu uplatňovania povinnosti prijímateľa vrátiť príspevok alebo jeho časť poskytnutú na predmet zákazky. Z pohľadu subjektívnej právnej pozície prijímateľa je totiž pasivita po doručení uvedenej výzvy prejavom nesúhlasu s právnym záverom riadiaceho orgánu o porušení pravidiel a postupov verejného obstarávania. Takto potom vzniká medzi riadiacim orgánom a prijímateľom spor, ktorého riešenie spadá do pôsobnosti Úradu pre verejné obstarávanie. Len táto zložka štátneho mechanizmu je kompetentná autoritatívne posúdiť, či skutočne k porušeniu pravidiel a postupov verejného obstarávania došlo. Až využitie kompetencie Úradom pre verejné obstarávanie s pozitívnym záverom o porušení pravidiel verejného obstarávania zakladá vrchnostenské postavenie riadiaceho orgánu (žalovaného), ktorý bude kompetentný autoritatívne uložiť povinnosť sťažovateľke vrátiť poskytnutý príspevok alebo jeho časť v zvýšenej sume, a to individuálnym správnym aktom preskúmateľným správnym súdom.</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici (sťažovateľka) sa správnou žalobou na Krajskom súde v Bratislave v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia domáhala zrušenia správy o zistenej nezrovnalosti z 13. júla a žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov z 13. júla 2016.</p> <p>Sťažovateľka s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky zastúpeným Výskumnou agentúrou uzavreli 31. októbra 2012 zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku na projekt s názvom „Modernizácia vnútorného vybavenia a rekonštrukcia objektov za účelom zlepšenia vzdelávacieho procesu na UMB v Banskej Bystrici“. U sťažovateľky bol vykonaný vládny audit, výsledky ktorého boli premietnuté do správy o zistenej nezrovnalosti a žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov.</p> <p>Proti obom uvedeným dokumentom sťažovateľka podala žalobu o preskúmanie ich zákonnosti, ktorá bola napadnutým uznesením krajského súdu odmietnutá s odôvodnením, že smeruje proti písomnostiam s informatívnym charakterom, ktoré nemohli mať za následok ujmu na subjektívnych právach sťažovateľky. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľka podala kasačnú sťažnosť, ktorú najvyšší súd napadnutým uznesením zamietol.</p> <p>Sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť proti uvedeným súdnym rozhodnutiam v podstate argumentujúc tým, že predmetné dokumenty sú rozhodnutiami orgánov verejnej správy a preto podliehajú súdnemu prieskumu v rámci správneho súdnictva.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.</p> <p>Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. ...</p>

Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu je ale prípustná kasačná sťažnosť (§ 439 ods. 1 SSP), ktorú možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon spôsobom vymedzeným v § 440 ods. 1 písm. a) až j) SSP.

... o kasačnej sťažnosti sťažovateľky bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľky v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu krajského súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci o nej konať a rozhodnúť.

V úvodných častiach napadnutého uznesenia najvyšší súd zdôraznil, že predmetom preskúmania v rámci správneho súdnictva môžu byť aj individuálne správne akty orgánov verejnej správy, ktoré nemajú formálne náležitosti rozhodnutia, avšak len za predpokladu, že sa nimi právne záväzným spôsobom zakladajú, menia alebo rušia práva a povinnosti účastníka administratívneho konania alebo sa ich priamo dotýkajú. V tejto súvislosti poukázal na relevantné časti rozhodnutí najvyššieho súdu (uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžf 87/2015 zo 14. februára 2017, sp. zn. 4 Sžf 56/2015 z 8. júna 2016), ktoré boli vydané v obdobných veciach a v súlade s ktorými sa riešila ako zásadná otázka právomoc všeobecného súdu vykonať prieskum správnych aktov, a to konkrétne správy o zistenej nezrovnalosti a žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov vydaných podľa zákona č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 528/2008 Z. z.“).

V relevantných častiach citovaných rozhodnutí najvyššieho súdu tento zdôraznil, že správa o zistenej nezrovnalosti a žiadost' o vrátenie finančných prostriedkov sú prejavom oprávnení orgánu verejnej správy v rámci výkonu dohľadových kompetencií, nie však kompetencií rozhodovacích (vrchnostenských).

Vychádzajúc z citovaného, ako aj z podstaty sťažnostnej argumentácie sťažovateľky ústavný súd konštatuje, že jeho primárnou úlohou v rámci predbežného prerokovania sťažnosti je posúdiť, či závery, ktoré formuloval najvyšší súd v napadnutom uznesení, signalizujú, že vo veci sťažovateľky mohlo dôjsť k denegatio iustitiae (odňatiu spravodlivosti), čo by v konečnom dôsledku mohlo viesť k vysloveniu záveru o porušení sťažovateľkou označených práv po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie.

Úlohou súdneho prieskumu rozhodnutí správnych orgánov v rámci správneho súdnictva je nielen prieskum zákonnosti preskúmaného rozhodnutia, ale aj poskytnutie účinnej ochrany „základných ľudských práv a slobôd... a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania“ (§ 5 ods. 2 SSP). Kľúčovou úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní veci sťažovateľky preto vzhľadom na citovaný základný princíp konania pred správnym súdom bolo posúdenie, či sú správa o zistenej nezrovnalosti a žiadost' o vrátenie finančných prostriedkov spôsobilé zasiahnuť do sféry subjektívnych práv a oprávnených záujmov sťažovateľky a v tejto súvislosti aj posúdenie, či povaha označených dokumentov pripúšťa ich prieskum v rámci správneho súdnictva, keďže najvyšší súd sa stotožnil so záverom krajského súdu, že ide o dokumenty, ktoré nie sú v správnom súdnictve preskúmateľné.

V dôvodovej správe k zákonu č. 57/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva v znení zákona č. 266/2009 Z. z. a o zmene a doplnení niektorých zákonov (týmto zákonom bolo do zákona č. 528/2008 Z. z. zavedené ustanovenie § 27a, pozn.), sa uvádza, že dotknutými právnymi normami „sa ustanovuje právo riadiaceho orgánu, ak zistí porušenie pravidiel a postupov verejného obstarávania vyzvať prijímateľa, aby vrátil príspevok, alebo jeho časť. Riadiaci orgán by pri určení výšky príspevku, ktorý sa má vrátiť, mal

zohľadňovať povahu, závažnosť, spôsob a následky porušenia pravidiel a postupov verejného obstarávania. Ak prijímateľ dobrovoľne príspevok alebo jeho časť na základe výzvy nevráti, riadiaci orgán podá podnet Úradu pre verejné obstarávanie, ktorý následne postupuje v súlade so zákonom č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a ak zhodnotí, že k porušeniu pravidiel a postupov verejného obstarávania došlo, uloží pokutu v súlade s § 149 citovaného zákona. Po nadobudnutí právoplatnosti takéhoto rozhodnutia je riadiaci orgán oprávnený vydať rozhodnutie v správnom konaní, ktorým uloží prijímateľovi povinnosť vrátiť príspevok alebo jeho časť... Takéto právoplatné rozhodnutie je exekučným titulom, na základe ktorého je možné začať exekučné konanie na účely vymáhania prostriedkov, ktoré sa majú vrátiť.“.

Z citovaného vyplýva, že dôvodová správa podporuje právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého pri správe o zistenej nezrovnalosti a žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov ide o uplatnenie oznamovacieho oprávnenia orgánu verejnej správy v rámci výkonu dohľadových kompetencií, nie však v rámci výkonu vrchnostenských rozhodovacích kompetencií.

Žiadosť riadiaceho orgánu adresovaná prijímateľovi podľa § 27a ods. 1 zákona č. 528/2008 Z. z. o vrátenie poskytnutého príspevku alebo jeho časti nie je teda zavŕšením procesu uplatňovania povinnosti prijímateľa vrátiť príspevok alebo jeho časť poskytnutú na predmet zákazky. Z pohľadu subjektívnej právnej pozície prijímateľa je totiž pasivita po doručení uvedenej výzvy prejavom nesúhlasu s právnym záverom riadiaceho orgánu o porušení pravidiel a postupov verejného obstarávania. Takto potom vzniká medzi riadiacim orgánom a prijímateľom spor, ktorého riešenie spadá do pôsobnosti Úradu pre verejné obstarávanie (ďalej len „ÚVO“). Len táto zložka štátneho mechanizmu je kompetentná autoritatívne posúdiť, či skutočne k porušeniu pravidiel a postupov verejného obstarávania došlo. Až využitie kompetencie ÚVO s pozitívnym záverom o porušení pravidiel verejného obstarávania zakladá vrchnostenské postavenie riadiaceho orgánu (žalovaného), ktorý bude kompetentný autoritatívne uložiť povinnosť sťažovateľke vrátiť poskytnutý príspevok alebo jeho časť v zvýšenej sume, a to individuálnym právnym aktom preskúmateľným právnym súdom (m. m. III. ÚS 33/2018, IV. ÚS 267/2018).

Súdnej ochrany sa teda sťažovateľka bude môcť dovolávať až proti prípadnému rozhodnutiu ÚVO o porušení pravidiel a postupov verejného obstarávania, a následne aj proti rozhodnutiu riadiaceho orgánu podľa § 27a ods. 3 zákona č. 528/2008 Z. z. o povinnosti vrátiť poskytnuté finančné prostriedky alebo ich časť. Nemožno preto prisvedčiť jej názoru o porušení jej základného práva na súdnu ochranu, keďže si ho neuplatňovala v štádiu na to určenom, ale predčasne, a to napadnutím správy o zistení nezrovnalosti a žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov, ktoré nie sú individuálne správne akty ukladajúce povinnosť z pozície mocenskej authority s možnosťou ich núteného výkonu, ale len notifikačné úradné listy, ako to podľa názoru ústavného súdu ústavne konformným spôsobom vyhodnotil najvyšší súd v napadnutom uznesení.

Suma finančnej povinnosti, ktorá sťažovateľke vznikne pri uplatnení rozhodovacej právomoci riadiaceho orgánu podľa § 27a ods. 3 zákona č. 528/2008 Z. z. a ktorou aj argumentuje proti právnym záverom najvyššieho súdu, nemá pre posúdenie veci právny význam.

Z uvedených dôvodov ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky dospel k záveru, že potvrdenie procesného odmietnutia sťažovateľkinej správnej žaloby najvyšším súdom neznamenal v okolnostiach posudzovanej veci odopretie súdnej ochrany, keďže tú v správnom súdnictve možno podať len proti takým mocenským aktivitám verejnej správy, ktoré zasahujú do subjektívnych práv a oprávnených záujmov adresáta ich výkonu. Navyše, etapovitý charakter uplatňovania povinnosti vrátiť prostriedky poskytnuté na predmet zákazky alebo ich časť sťažovateľke ponúka právny priestor pre dovolávanie sa súdnej ochrany v neskorších štádiách tohto procesu.

keď (eventuálne) dôjde k doručeniu administratívneho rozhodnutia ÚVO (podľa zákona o verejnom obstarávaní) a nadväzujúceho rozhodnutia žalovaného riadiaceho orgánu (podľa § 27a ods. 2 zákona č. 528/2008 Z. z.).

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol časť sťažnosti, ktorou sa sťažovateľka domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Sťažovateľka tiež namieta, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo aj k porušeniu jej základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy vzhľadom na to, že príslušné senáty najvyššieho súdu v rozpore s § 22 ods. 1 písm. a) SSP nepostúpili veci z dôvodu rozdielných právnych názorov veľkému senátu najvyššieho súdu na zaujatie stanoviska a rozhodnutie.

V súvislosti s argumentáciou sťažovateľky ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že veľký senát občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu sa v uznesení sp. zn. 1 VCdo 4/2017 z 18. decembra 2017 už zaoberal otázkou splnenia podmienok pre postúpenie veci na zaujatie stanoviska a rozhodnutie veľkému senátu najvyššieho súdu v občianskoprávnej (civilnej) veci. Závery vyslovené v označenom uznesení sa však mechanicky nedajú uplatniť na veci sťažovateľky, keďže ide o rozhodovanie v správnom súdnictve.

Vo vzťahu k preskúmvanej veci sťažovateľky totiž treba na jednej strane vziať do úvahy, že Správny súdny poriadok v účinnom znení nezakotvuje explicitne povinnosť postúpiť vec veľkému senátu správneho kolégia najvyššieho súdu (ako je to v Civilnom sporovom poriadku, v ktorom je táto povinnosť vyjadrená explicitne v dikcii § 48 ods. 1 prvej vete) v prípade, ak sa konajúci senát mieni odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe. Napriek tomu ústavný súd zastáva názor, že s prihliadnutím na zmysel a účel § 22 ods. 1 v spojení s § 466 SSP je nesporné, že ani v správnom súdnom konaní predloženie veci na rozhodnutie veľkému senátu najvyššieho súdu nezávisí od voľnej úvahy trojčlenného senátu správneho kolégia najvyššieho súdu (k tomu pozri BARICOVÁ, J. – FEČÍK, M. – ŠTEVČEK, M. – FILOVÁ, A. a kol. Správny súdny poriadok. Komentár. Bratislava : C. H. Beck, 2012. s. 190), t. j. že za splnenia všetkých zákonných predpokladov možno z právnej úpravy aj vo veciach patriacich do sféry správneho súdnictva vyvodiť povinnosť senátu najvyššieho súdu predložiť vec veľkému senátu. Prípadné nepostúpenie veci veľkému senátu je pritom podľa názoru ústavného súdu spôsobilé vyvolať neprípustný zásah do základného práva účastníka konania na zákonného sudcu a zároveň založiť vadu nesprávne obsadeného súdu. V okolnostiach sťažovateľkinej veci však o takýto prípad podľa názoru ústavného súdu nejde.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd považuje za žiaduce zdôrazniť, že vznik prípadného judikatórneho odklonu treba vždy posudzovať aj v časových súvislostiach. Kompetencia veľkého senátu správneho kolégia najvyššieho súdu a s ňou spojená povinnosť postúpiť vec uloženú senátu rozhodujúcemu vo veci boli založené až novým správnym procesným kódexom (Správny súdny poriadok) s účinnosťou od 1. júla 2016. V tomto období už existovali skôr judikované právne názory najvyššieho súdu aplikovateľné na vec sťažovateľky (na ktoré sťažovateľka vo svojej sťažnosti poukazuje – konkrétne sp. zn. 5 Sžf 26/2014 a sp. zn. 5 Sžf 31/2011) prekonané neskoršou judikatúrou najvyššieho súdu uvedenou v odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (konkrétne sp. zn. 4 Sžf 56/2015 a sp. zn. 1 Sžf 87/2015). Od tejto judikatúry sa senát najvyššieho súdu konajúci vo veci sťažovateľky nemienil pri svojom rozhodovaní odchyliť, rozhodol teda v súlade s aktuálnou rozhodovacou praxou iných senátov najvyššieho súdu. Z uvedeného dôvodu senát najvyššieho súdu prejednávajúci vec sťažovateľky nemal podľa názoru ústavného súdu povinnosť postúpiť túto vec veľkému senátu najvyššieho súdu.

	<p>Z dôvodu nespĺnenia predpokladu (existencie zamýšľaného odklonu od aktuálnej judikatúry) pre postúpenie veci veľkému senátu nemožno preto súhlasiť s názorom sťažovateľky, že nepredložením veci veľkému senátu došlo k porušeniu jej základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.</p> <p><u>Ústavný súd Slovenskej republiky:</u></p> <p>Sťažnosť Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici odmieta.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov	Ústavný súd Slovenskej republiky: IV. ÚS 236/07, IV. ÚS 115/07, III. ÚS 33/2018, IV. ÚS 267/2018
súvisiace právne predpisy	zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov
klúčové slová	správne súdnictvo-rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam správnych orgánov súd-právomoc všeobecného súdu rozhodnutie-nepreskúmateľnosť

spisová značka	IV. ÚS 496/2018
populárny názov	Nedostatok procesnej aktivity
sudca spravodajca	Ladislav Orosz
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	13.09.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Nedostatok procesnej aktivity strany sporu nemožno práve v dôsledku dispozičného princípu, ktorý ovláda nielen začatie konania, ale aj procesnú situáciu pokračovania v konaní, ktoré bolo prerušené na základe zhodného návrhu strán sporu, nahrádzať aktivitou samotného všeobecného súdu.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka bola stranou v konaní vedenom Okresným súdom Žilina v procesnom postavení žalobkyne, v ktorom sa proti mestu Žilina domáhala nahradenia vyhlásenia vôle na uzavretie zmluvy o prevode vlastníctva. Uznesením okresného súdu z 15. mája 2017 bolo konanie v spore zastavené z dôvodu, že žiadna zo strán sporu nepodala v určenej lehote návrh na pokračovanie v konaní, ktoré bolo na základe zhodného návrhu strán sporu uznesením okresného súdu z 24. októbra 2016 prerušené v súlade s § 163 ods. 1 CSP na účel uzavretia mimosúdnej dohody na obdobie šesť mesiacov. Krajský súd v Žiline uznesením z 28. septembra 2017 rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil ako vecne správne. O dovolaní sťažovateľky najvyšší súd rozhodol napadnutým uznesením tak, že dovolanie odmietol a sťažovateľku zaviazal zaplatiť žalovanej náhradu trov dovolacieho konania v sume, o ktorej rozhodne okresný súd samostatným rozhodnutím.
z odôvodnenia	Vychádzajúc z obsahu sťažnosti, ústavný súd v rámci predbežného prerokovania podrobil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu prieskumu z ústavne významných hľadísk, pričom sa sústredil na posúdenie, či sa najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s dovolacou námietkou sťažovateľky, ktorou argumentovala, že v jej prípade bolo dovolanie prípustné z dôvodu uvedeného v § 420 písm. f) CSP. Za nesprávny procesný postup znemožňujúci sťažovateľke uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, považovala sťažovateľka postup všeobecných súdov, ktoré prerušené konanie vo veci ňou podanej žaloby zastavili po uplynutí určenej lehoty pre procesnú pasivitu sporových strán. Z príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku obsahujúcich právnú

úpravu prerušenia konania vyplýva obligatórna povinnosť všeobecného súdu konanie prerušiť v prípade, že to zhodne navrhnu strany sporu (§ 163 ods. 1 CSP). Ak je konanie prerušené, všeobecný súd v ňom pokračuje na návrh ktorejkoľvek strany. Ak sa návrh na pokračovanie v konaní nepodá do šiestich mesiacov od právoplatnosti uznesenia o prerušení konania, súd konanie zastaví (§ 163 ods. 2 CSP).

Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

V súvislosti s preskúvaním napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd poukazuje v prvom rade na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí v zásade do výlučnej právomoci najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je totiž v zásade otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010).

Uplatňujúc uvedené východiská, ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a v tejto súvislosti sa zaoberal tou jeho časťou, v ktorej sa najvyšší súd vysporiadaval s námietkou sťažovateľky o tom, že krajský súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a to v dôsledku nesprávneho postupu všeobecného súdu vyúsťujúceho do záveru o zastavení konania pre procesnú pasivitu sporových strán po uplynutí zákonom ustanovenej doby.

Berúc do úvahy citované časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd zastáva názor, že právne závery, ku ktorým v súvislosti s argumentáciou sťažovateľky o (ne)prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd dospel, nemožno považovať za svojvoľné, resp. arbitrárne. Najvyšší súd zrozumiteľne a bez zjavných logických protirečení vysvetlil dôvody, ktoré ho viedli k odmietnutiu dovolania sťažovateľky ako procesne neprípustného podľa § 447 písm. c) CSP. Ústavný súd za týchto okolností nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho.

Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, v ktorom najvyšší súd ako dovolací súd v postupe vo veci sťažovateľky konajúcich súdov nižšieho stupňa nevzhliadol procesný postup, ktorým by došlo k odmietnutiu spravodlivosti, keďže obligatórnou povinnosťou vo veci sťažovateľky konajúcich všeobecných súdov bolo pre procesnú pasivitu strán sporu konanie zastaviť, je z ústavného hľadiska udržateľné a akceptovateľné.

Ustanovenie § 163 ods. 1 CSP upravujúce procesnú situáciu prerušenia konania, ako aj ustanovenie § 163 ods. 2 CSP upravujúce procesnú situáciu pokračovania v prerušenom konaní sú ovládané dispozičným princípom. Znamená to, že tak pre rozhodnutie o prerušení konania, ako aj pre rozhodnutie o pokračovaní v prerušenom konaní sa vyžaduje úkon (podanie návrhu) zo strany oboch, resp. jednej zo strán sporu. Nevyužitie možnosti „oživiť“ spočívajúce konanie stranou sporu podaním adresovaným príslušnému všeobecnému súdu spĺňajúcim tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti v súlade s príslušnými ustanoveniami Civilného sporového poriadku je nevyhnutne spojené s pre ňu negatívnymi dôsledkami ako s nemožnosťou navrhovať svedkov a dôkazy, vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom či podávať opravné prostriedky. V konečnom dôsledku sťažovateľka bola o týchto pre ňu negatívnych dôsledkoch nepodania návrhu na pokračovanie v spočívajúcom konaní poučená v rozhodnutí všeobecného súdu o prerušení konania. Aj z uvedeného dôvodu jej argumentácia

	<p>preto neobstojí.</p> <p>Nedostatok procesnej aktivity strany sporu nemožno práve v dôsledku dispozičného princípu, ktorý ovláda nielen začatie konania, ale aj procesnú situáciu pokračovania v konaní, ktoré bolo prerušené na základe zhodného návrhu strán sporu, nahrádzať aktivitou samotného všeobecného súdu.</p> <p>Pokiaľ sťažovateľka v tejto súvislosti argumentuje, že nemôže byť poškodená na svojich právach konaním jej právneho zástupcu, ktorý nepodal návrh na pokračovanie v konaní, ústavný súd zdôrazňuje, že procesno-právna úprava nedáva všeobecnému súdu pri rozhodovaní o zastavení konania podľa § 163 ods. 2 druhej vety CSP priestor pre skúmanie zavinenia a možnosť zohľadnenia prípadného zanedbania povinností advokátom pri plnení jeho úloh. Uvedené však nevylučuje uplatnenie prípadnej zodpovednosti advokáta za škodu, ktorá vznikla klientovi v súvislosti s výkonom advokácie podľa § 26 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.</p> <p>Z uvedených dôvodov je z ústavného hľadiska akceptovateľný záver najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu o tom, že neexistujú vady zmätočnosti v postupe (vo veci sťažovateľky konajúcich) všeobecných súdov, ktoré po naplnení podmienok ustanovených v hypotéze príslušnej právnej normy konanie v dôsledku absencie relevantného úkonu niektorej zo strán konania, obsahom ktorého by bol prejav vôle pokračovať v prerušenom konaní, konanie zastavili.</p> <p>Sťažovateľka napáda aj výrok napadnutého uznesenia najvyššieho súdu o náhrade trov konania a dôvodí, že keďže v jej veci konajúce všeobecné súdy nerozhodovali meritórne, nie je daná jej zodpovednosť a rovnako ani procesné zavinenie na výsledku konania.</p> <p>Z relevantnej časti napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd aplikáciou § 453 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP rozhodol o trovách dovolacieho konania tak, že žalovanému úspešnému v dovolacom konaní priznal plnú náhradu trov konania, a sťažovateľke uložil povinnosť zaplatiť ju.</p> <p>Podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku (§ 255 ods. 1 CSP) sa obdobne ako podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku náhrada trov konania riadi zásadou úspechu, t. j. strane sporu, ktorá mala vo veci plný úspech súd prizná náhradu trov proti neúspešnej strane. V súlade s § 453 ods. 1 CSP sa touto zásadou riadi aj rozhodovanie o náhrade trov dovolacieho konania. Keďže úspech vo veci sa zisťuje porovnaním návrhu na rozhodnutie (petítu) a výroku rozhodnutia, ktorým sa vo veci rozhodlo. Sťažovateľka sa svojím návrhom (dovolaním) domáhala zrušenia uznesenia okresného súdu sp. zn. 17 C 453/2015 a uznesenia krajského súdu sp. zn. 8 Co 295/2017 z 28. septembra 2017, pričom o dovolaní sťažovateľky rozhodol najvyšší súd tak, že mu nevyhovelo a dovolanie odmietol ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné [§ 447 písm. c) CSP]. Z toho zjavne vyplýva, že sťažovateľka nebola vo veci podaného dovolania úspešná.</p> <p><u>Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:</u></p> <p>Sťažnosť odmieta ako zjavne neopodstatnenú.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd Slovenskej republiky: II. ÚS 324/2010, II. ÚS 193/2010</p> <p>Európsky súd pre ľudské práva: Ruiz Torija v. Španielsko z 9. 12. 1994, Georgidias v. Grécko z 29. 5. 1997</p>

súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	konanie-zastavenie občianske súdne konanie návrh princíp a zásady (zjednotenie pojmov)-dispozičná konanie-prerušenie

spisová značka	IV. ÚS 538/2018
populárny názov	Cirkevné orgány
sudca spravodajca	Ladislav Orosz
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	27.09.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 24 ods. 1
analytická právna veta	Cirkevné orgány nemožno považovať za orgány verejnej moci, keďže v konaní o odňatí kánonickej misie postupujú v súlade s vlastnými pravidlami (cirkevným právom) a nezávisle od štátu, pričom ich rozhodnutia nie sú štátnou mocou vynútiteľné a štát do práv a povinností z týchto rozhodnutí vyplývajúcich nemôže zasahovať. Opačný postoj by znamenal narušenie princípu autonómie cirkvi pri správe a rozhodovaní jej vnútorných záležitostí, ako aj narušenie konceptu právneho poriadku Slovenskej republiky, do ktorého normy cirkevného práva nepatria.
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ namieta porušenie slobody myslenia a svedomia podľa čl. 24 ods. 1 ústavy rozhodnutím Zboru biskupov Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku z 30. augusta 2017 a rozsudkom Generálneho súdu Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku z 15. mája 2018.</p> <p>Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ sa 19. augusta 2017 zúčastnil pochodu Pride, ktorý reprezentuje názory LGBTI komunity (komunity homosexuálnych, bisexuálnych a transrodových osôb). Na tomto pochode predniesol príhovor k predmetnej problematike a rovnako aj názor na to, aká by mala byť úloha cirkvi k tejto problematike. Napadnutým rozhodnutím Zboru biskupov bola sťažovateľovi odňatá kánonická misia, pričom toto rozhodnutie bolo odôvodnené primárne sťažovateľovými medializovanými výstupmi na spomínanom pochode. Dňa 9. septembra 2017 sťažovateľ podal vo veci odňatia kánonickej misie odvolanie, pričom Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania mu v reakcii na jeho odvolanie v liste z 18. septembra 2017 uviedla, že voči rozhodnutiu biskupov sa nie je možné odvolať.</p> <p>Sťažovateľ podal 6. októbra 2017 žalobu, ktorou sa v konaní pred Dištriktuálnym súdom Západného dištriktu Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku vo Zvolene domáhal ochrany práva na obhajobu, práva na slobodu myslenia a slobodu prejavu a práva na dvojstupňové konanie, k porušeniu ktorých malo dôjsť odňatím kánonickej misie, ako aj zrušením rozhodnutia Zboru biskupov z 30. augusta 2017. Dištriktuálny súd rozsudkom zo 16. februára 2018 rozhodol o tom, že právo sťažovateľa na obhajobu a právo na dvojstupňové konanie boli porušené, pričom vo zvyšnej časti žalobu zamietol a zrušil rozhodnutie Zboru biskupov z 30. augusta 2017. Generálny súd ECAV následne rozsudkom z 15. mája 2018 žalobu sťažovateľa zamietol pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie.</p>
z odôvodnenia	Aj napriek tomu, že čl. 127 ods. 1 ústavy nevymedzuje subjekty, proti ktorým fyzická alebo právnická osoba môže podať sťažnosť, výkladom citovaného ustanovenia možno založiť širokú ochranu ústavnosti voči rozhodnutiu každého orgánu verejnej moci, ku ktorým nepochybne patrí Národná rada Slovenskej republiky, vláda Slovenskej republiky, orgány štátnej správy, verejnej správy a záujmovej samosprávy, ako aj všeobecné súdy (k tomu pozri DRGONEC, J. Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax. Bratislava : BECK, 2015. s. 1369).

	<p>Za určitých podmienok môžu verejnú moc vykonávať aj iné subjekty, pričom kritériom pre určenie, či iný subjekt koná ako orgán verejnej moci, je skutočnosť, či konkrétny subjekt rozhoduje o právach a povinnostiach iných osôb a tieto rozhodnutia sú štátnou mocou vynútiteľné, resp. či štát môže do týchto práv a povinností zasahovať (uznesenie Ústavného súdu Českej a Slovenskej federatívnej republiky sp. zn. I. ÚS 191/92 z 9. júna 1992).</p> <p>V súlade s § 4 ods. 3 zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o slobode náboženskej viery“) cirkvi a náboženské spoločnosti podľa tohto zákona sú právnické osoby. Môžu sa vzájomne združovať, utvárať komunity, rehole, spoločnosti a obdobné spoločenstvá.</p> <p>Podľa § 7 ods. 3 zákona o slobode náboženskej viery cirkvi a náboženské spoločnosti podľa svojich vnútorných predpisov ustanovujú osoby vykonávajúce duchovenskú činnosť a učiteľov náboženstva do funkcie, prípadne aj pre určitý územný obvod.</p> <p>Podľa čl. 4 ods. 2 dohody učiteľa teologických disciplín na vysokých školách musia mať kánonickú misiu ako osobitné poverenie od príslušnej vrchnosti registrovanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti.</p> <p>Cirkevné orgány (biskupi tvoriaci Zbor biskupov ECAV a Generálny súd ECAV) nemožno považovať za orgány verejnej moci, keďže v konaní o odňatí kánonickej misie (v súvislosti s ktorým porušenie svojej slobody sťažovateľ namietal) postupujú v súlade s vlastnými pravidlami (cirkevným právom) a nezávisle od štátu, pričom ich rozhodnutia nie sú štátnou mocou vynútiteľné a štát do práv a povinností z týchto rozhodnutí vyplývajúcich nemôže zasahovať. Opačný postoj by znamenal narušenie princípu autonómie cirkvi pri správe a rozhodovaní jej vnútorných záležitostí, ako aj narušenie konceptu právneho poriadku Slovenskej republiky, do ktorého normy cirkevného práva nepatria (k tomu pozri aj III. ÚS 64/00).</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Sťažnosť odmieta pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEF a iných súdov	<p>Ústavný súd Slovenskej republiky: III. ÚS 64/00</p> <p>Ústavný súd Českej a Slovenskej federatívnej republiky: I. ÚS 191/92</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov
klúčové slová	Ústavný súd Slovenskej republiky-právomoc ústavného súdu orgán-verejnej moci cirkvi a náboženské spoločnosti-cirkevné právo (vnútorné predpisy cirkví)

Nález - priet'ahy:

spisová značka	IV. ÚS 297/2018
populárny názov	opakované priet'ahy
sudca spravodajca	Eudmila Gajdošíková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb

druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	27.09.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. V prípade, že ešte pred podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo v napadnutom konaní meritórne rozhodnuté, hoci meritórne rozhodnutie ešte nebolo sťažovateľom doručené, nie je žiadosť o priznanie finančného zadosťučinenia dôvodná.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovatelia sú účastníkmi napadnutého konania, predmetom ktorého je „určenie predmetu dedičského konania v spojení s konaním na vyslovenie neplatnosti právneho úkonu“. Návrh bol pôvodne podaný sťažovateľmi 27. augusta 2007 Okresnému súdu Trnava. Z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že nálezom sp. zn. I. ÚS 752/2014 z 18. marca 2015 už vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Označeným nálezom zároveň ústavný súd prikázal okresnému súdu v tejto veci konať bez zbytočných prietahov a priznal sťažovateľom finančné zadosťučinenie, a to každému z nich v sume 2500 eur, ako aj náhradu trov konania. Sťažovatelia tvrdia, že napriek uvedenému nálezu ústavného súdu, ktorým bolo vyslovené, že v napadnutom konaní došlo k porušeniu ich základných práv postupom okresného súdu, tento naďalej vo veci spôsobuje prietahy. V čase podania sťažnosti už síce bolo v napadnutej veci meritórne rozhodnuté rozsudkom, avšak v čase podávania sťažnosti ešte tento nebol sťažovateľom doručený, pričom tento stav trval viac ako dva mesiace.
z odôvodnenia	Nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 752/2014 z 18. marca 2015 vydaný v napadnutom konaní nadobudol právoplatnosť 5. mája 2015. Keďže predmetom konania sp. zn. I. ÚS 752/2014 bolo namietané porušenie základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v tom istom konaní (sp. zn. 4 C 219/2008), ústavný súd vzhľadom na citovaný text § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľov v období do nadobudnutia právoplatnosti nálezu sp. zn. I. ÚS 752/2014 z 18. marca 2015, t. j. v období do 5. mája 2015, sťažnosti sťažovateľov v tejto časti nevyhoveli (bod 3 výroku nálezu). Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04). Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a

faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. V rámci hodnotenia prvého kritéria ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie už bolo predmetom hodnotenia vo veci sťažovateľov v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 752/2014 z 18. marca 2015 aj predmetom hodnotenia vo veci iných účastníkov, a to žalovaných v náleze ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 159/2014 z 24. júna 2014, s ktorými sa štvrtý senát stotožňuje a na ktoré odkazuje.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prietahom, bolo správanie sťažovateľov ako účastníkov napadnutého konania v čase po právoplatnosti nálezu sp. zn. I. ÚS 752/2014 z 18. marca 2015.

Pri hodnotení správania sťažovateľov v napadnutom konaní v čase po právoplatnosti nálezu sp. zn. I. ÚS 752/2014 z 18. marca 2015 ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadnu takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu sťažovateľov pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným prietahom.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 752/2014 z 18. marca 2015.

Ústavný súd poukazuje predovšetkým na to, že doterajšie trvanie napadnutého konania (10 rokov) bez právoplatného rozhodnutia vo veci je už samo osebe celkom zjavne neprimerané. Podľa názoru ústavného súdu súdne konanie, ktoré trvá tak neúmerne dlho ako napadnuté konanie, možno spravidla bez ďalšieho považovať za také, ktoré je nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. IV. ÚS 173/05, IV. ÚS 251/05, II. ÚS 3/09).

Ústavný súd poznamenáva, že priebeh napadnutého konania bol predmetom nielen konania vedeného na ústavnom súde pod sp. zn. I. ÚS 752/2014, ale aj predmetom posudzovania v konaniach vedených pod sp. zn. III. ÚS 159/2014 a sp. zn. I. ÚS 286/2017, v ktorých sa žalovaní domáhali vyslovenia porušenia ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a porušenia ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V poslednom náleze vydanom v napadnutom konaní bolo predmetom posudzovania napadnuté konanie v období do 9. októbra 2017. Štvrtý senát ústavného súdu sa s posúdením tohto obdobia napadnutého konania stotožňuje a odkazuje naň, pričom cituje jeho relevantnú časť: „... okresný súd síce vykonal relevantné pojednávania po náleze ústavného súdu (napr. 11. a 25. augusta 2014, pozn.) a pribral 5. novembra 2014 do konania ďalšieho znalca na preskúmanie duševného stavu poručiteľa po oboznámení sa s jeho zdravotnou dokumentáciou za súčinnosti účastníkov konania a ošetrojúcich lekárov (č. 1. 190 až č. 1. 192 v spise, pozn.), ale od roku 2015 bol v podstate nečinný (znalecký posudok okresnému súdu bol doručený 7. apríla 2015 – (č. 1. 210 a nasl. v spise, pozn.), nariadené pojednávania iba odročoval bez vykonávania dokazovania (napr. 24. júna 2016 na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľiek pre plánovanú rodinnú dovolenku v zahraničí, 14. augusta 2015 z dôvodu čerpania dovolenky zákonným sudcom, ktorý termín sám určil, 9. októbra 2015 pre neúčasť znalca a naposledy v januári 2017 pre práceneschopnosť sudcu, pozn.), čo nemožno akceptovať, pretože mal už spomínaným nálezom ústavného súdu uložené, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov, pričom aj druhým nálezom u iných

	<p>účastníkov konania ústavný súd v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 752/2014 rozhodol 18. marca 2015 nálezom o porušení ich práv. V roku 2015 sa síce uskutočnilo ďalšie relevantné pojednávanie, a to 4. novembra 2015, ale od tohto času bol okresný súd už nečinný až do prijatia sťažnosti (máj 2017), teda viac ako 18 mesiacov. V tomto období vykonal len jednoduchý úkon 28. júla 2016, keď uznesením odňal strane sporu (žalobkyni) oslobodenie od platenia súdneho poplatku a tiež urobil jednoduché výzvy na predloženie spisu na odvolací súd na rozhodnutie o jej odvolaní proti tomuto rozhodnutiu a podobne...“</p> <p>Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a porušení práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).</p> <p>Z prehľadu úkonov vykonaných v napadnutom konaní po právoplatnosti posledného nálezu ústavného súdu vydanom v napadnutom konaní, t. j. po 9. októbri 2017 vyplýva, že okresný súd na pojednávaní 2. februára 2018 meritórne rozhodol. Z predloženého spisu okresného súdu vyplýva, že na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 2. februára 2018 a na ktorom bol vyhlásený rozsudok, sa zúčastnila aj právna zástupkyňa sťažovateľov. Písomné vyhotovenie rozsudku si právna zástupkyňa sťažovateľov prevzala 27. apríla 2018. Následne bolo zo strany sťažovateľov podané odvolanie, o ktorom bude rozhodovať odvolací súd. Tieto skutočnosti zohľadnil ústavný súd pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľov na priznanie finančného zadosťučinenia.</p> <p>Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda boli porušené, aj primerané finančné zadosťučinenie. Vo veci sťažovateľov dospel ústavný súd k záveru, že žiadosť o priznanie finančného zadosťučinenia nie je dôvodná. S ohľadom na uvedené okolnosti prejednávanej veci, a to že ešte pre podaním tejto sťažnosti bol v napadnutom konaní vydaný meritórny rozsudok a že sťažovatelia vzhľadom na účasť ich právnej zástupkyne na pojednávaní 2. februára 2018, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, v čase doručenia ich sťažnosti ústavnému súdu 14. apríla 2018 museli vedieť, že okresný súd už vo veci samej rozhodol, že následne bol písomne rozsudok vypracovaný a spis bol v čase rozhodovania ústavného súdu pripravený na expedovanie odvolaciemu súdu, považuje ústavný súd za dostačujúce vyslovenie porušenia označených základných práv sťažovateľov, a preto v tejto časti sťažnosti nevyhovel (bod 3 výroku nálezu).</p> <p>Vzhľadom na to, že príkaz konať bez zbytočných prietáhov v napadnutom konaní vyslovený pre okresný súd nálezom sp. zn. III. ÚS 159/2014 z 24. júna 2014 naďalej trvá, opätovné vyslovenie tejto povinnosti nepripadá do úvahy, takže sťažnosti sťažovateľov v tomto smere nebolo vyhovené (výrok v bode 3 tohto nálezu).</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Základné právo sťažovateľov na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 219/2008 v období po vydaní nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 752/2014 z 18. marca 2015 porušené boli. 2. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť sťažovateľom trovy konania do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. 3. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.
použité odkazy na	Ústavný súd Slovenskej republiky:

relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	I. ÚS 752/2014, III. ÚS 159/2014, I. ÚS 286/2017, IV. ÚS 173/05, IV. ÚS 251/05, II. ÚS 3/09
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na prerokovanie veci - bez zbytočných priet'ahov priet'ahy v konaní priet'ahy v konaní-opakované

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.